

Ugyanott szorít a cipő

Sóhajok a színiévad előtt

Egy ízben a civisvárost oly érzékenyen ismerő íróval, Mocsár Gáborral borongtunk el azon, mennyi a hasonlatosság a két város kultúrájában, szellemi életének, művelődésügyének fejlődéstörténetében. Például a tekintetben, hogy Debrecennek sincs normális színháza (épülete mármint), Szegednek sincs. Pontosabban, előregedett matuzsálemek: ha egyszer nekilátnak a munkagépek, jaj lesz a társulatoknak, az effajta rekonstrukciók valóságos határidői beláthatatlannak, egészséges színházpótló helyiséget (ahol megfér az opera) messze a környéken nagyítóval sem találni, így aztán erősen megcsappannak a túlélés esélyei. Vagy kamarajellegű, a körülmények szintjére mérsékelt repertoárt alakítanak ki, számolva az egyoldalú táplálkozás előnytelenségeivel, vagy változatlanul játsszanak mindent — az előre látható művészi sikertelenségek biztos kockázatával. Ugyanott szorít hát a cipő.

Szegeden annyival kelle-mesebb a gond, hogy a próza lakhelyét, a Kisszínházat, nemrég újították föl — ide „mindössze” ütöképes társulat kellene, kabát a gombhoz (bár akár fordítva). Debrecenben viszont a város tizenkét pontjára kiköltöztetett színházat vett át az új igazgató, Gali László, aki a szegedieknek és a debrecenieknek minapi budapesti sajtóértekezletén azokról az erőfeszítésekről beszélt, melyekkel önmagukat akarták utólrá. Öt hónap alatt hét premier és két felújítás volt a penzum, most márciusban is mutattak be darabot, amit még decemberre tűztek műsorra. A Csokonai Színház épületének lezárása után későn kapták a Kölcsey Művelődési Központot, az elkövetkezőkben itt tartják a nagy-színház (opera-operett) előadásokat, emellett viszont további két helyiségre is tervezhetnek, a Hungária Kamaraszínházra és egy új teremre, ahol stúdiót rendeznek be. (Persze a Kölcsey „műház” sem kifejezetten leányálom. Mást ne mondjunk, a gazdasági igazgató említette: operadiszteteiket nem a művész fantáziája, hanem a kellekeket szállító lift ürmérete „tervezi”. befolyásolja.) A kaotikus épületviszonyok meg az áremelések következtében a debreceni színházcsinálók ráhajtottak a nyáron. Öszintén bevallották, lődítékben, hiszen attól tar-

tottak, egyáltalán nem veszik a bérleteket. Kezdetben valóban sokan lemondták, ám később elült a pánikhangulat, végtére pedig úgy zárták a bérletszezont, hogy többet adtak el a tavalyinál. A publikum kíváncsisága, színházszeretete, az új vezetésnek szavazott bizalma (meg persze a program, jó néhány friss erő, meghívásos drámapályázat, patinás művészek, társulatok vendégtéka stb.) úrrá lett a kishitűségen. Mert utóbb Debrecenben is divattá vált (főleg értelmiségi körökben) eljárni színházba — Budapestre, Szolnokra, Kecskemétre, Kaposvárra.

A jelenség ismerős. Miként a két színház (a szegedi és a debreceni) művészi állománya is egyként jellemzi — maguk az érdekeltek fogalmazták — bizonyos fajta elöregedés. Pontosabban: a szükséges és arányos és egészséges fluktuáció hiánya. Amiről rendszerint akkor és ott esik szó, ahol az előadások művészi színvonala gyenge, ahol bizonyos típusú színészekben mutatkozik tartós hiány, nevezetesen éppen a fiatalokban — ebbeli gondolaink is közesek, legalábbis voltak. A debreceni színház rokonszenves vezetői bizakodóak, sikerült erősíteniük, fiatal színésznőket, operaénekeseket szerződtettek szép számmal — a többi majd kiderül.

E röpke látólat Debrecen színházáról akár egy szegedi

di diagnózis. Miféleképpen most gyűrűkózték neki a megélhetéshez nélkülözhetetlen bérletezésnek, nem is akármilyen ajánlatokkal. A prózai premerek közül Gelman darabjához (Mi, alulírottak — magyarországi bemutató), a szovjet Valerij Leventhal tervezi a díszleteket; Paskándi Géza új drámájának (A szélmalom lakói) ösbemutatója a szegedi árvízi évforduló aktualitását hordozza, Anouilh Beckettjét az a főiskolás Seregi Zoltán rendezi, akit szeretnének „megkötni” a városban. Az operában slágernek ígérkezik az Anna Bolena, olasz nyelven, Bruno Campanella dirigálásával, a repertoáron szereplő Donizetti-művek körével; a Pillangókisasszony megiscsak az ismert, népszerű változatával megy, a szombathelyi Petró János vezényli; a Szókratész a szerájából rendezte Eberhard Warneke, a Weimari Opera igazgatója lesz; ismét föllép az Újvidéki Balett; a Traviata felújítását pedig Karolos Kaspar Trikolidsz (van, ki e nevet nem ismeri?) irányítja. Az évadnyitó pedig szeptember 28-án, az elmúlt szezon vígszínházi sikere, a Házmester-irató. Ha valakivel, Csúrka Istvánnal — Az idő vszfoaga és a Dögöltt aknák sikerei nyomán — igazán jó esélyekkel startolhat a Kisszínház.

Nikolényi István

A gépipar az őszi BNV-n

Kilencszázféle termék
Újdonságok

A fogyasztási cikkek őszi nemzetközi bemutatóján négy árucsoportban és a játékkészítéssel mintegy 3000 négyzetméteren 18 gépipari vállalat és 9 szövetség 900-féle terméke látható majd — ősz-szegezte a gépipar vásári részvételének adatait a KGM csütörtöki, tegnapi sajtótájékoztatóján Szabó Tibor kereskedelmi főosztályvezető. Elmondta, hogy a vállala-

tok 52 új gyártmányt mutatnak be a közönségnek és legfontosabb partnereiknek, a belkereskedelmi vállalatoknak. Ilyen újdonság például az Alumíniumáru gyár 22 kilós, védőkosaras háztartási pb-gázpalackja, és hűtőgáz-sűrítő készüléke, a FEG új típusú automatikus vezérlésű lakásfűtő berendezése és a hűtőgépgyár 125 literes fagyasztószekrénye.

Az Orion hi-fi stúdiójával, a Videoton Super Star hordozható tv-készülékével és nagy teljesítményű sztereó rádiójával képviseli az új termékek csoportját.

Az őszi BNV-n először vesz részt — meghozza a gazdaságos energiafelhasználást segítő készülékével — az MMG Automatikai Művek, amely hőfok- és hőmérséklet-szabályozókat, biztonsági gázcsapokat mutat be,

(MTI)

Hatrészes tévéfilmsorozat Petőfiről

Száznolcvanhárom színészt és mintegy három ezer statisztát szerződtetett a Magyar Televízió szórakoztató drámaturgia osztálya az esztendő legnagyobb vállalkozásához, a „Múlt századi történet” címet kapott produkcióhoz. A Petőfi Sándor életútját nyomon követő, hatszor 60 percesre tervezett sorozat rendezője Horváth Ádám.

A forgatókönyvet Szabó György írta. A 14 éves Petőfi megismerésétől még keresik. Öt éves kori alakítását a filmbeli szereppel egyező életkorú Oláh Kálmán, budapesti kisfiú. A felnőtt Petőfi szerepét Józsa Imre, a József Attila Színház tagja formálja.

Ifjúsági találkozó

Moszkvában tart a szocialista országok fővárosaiban élő fiatalok hagyományos találkozója. Egy évtizede minden évben találkoznak egymással a fővárosok ifjúsági küldöttei, hogy megbeszéljék munkájukat, megismertessék egymással életüket, együtt szórakozzanak, s szorosabbra fűzzék baráti kapcsolataikat.

Az eseménysorozat keretében Moszkva minden kerületében szolidaritási gyűléseket tartanak; a vendégeket meghívták üzemekbe, iskolákba, Komszomol-szervezetekbe. A küldöttek ezenkívül politikai szemináriumokat látogathatnak, baráti összejöveteleken, vetélkedőkön találkozhatnak. A vendégek felkeresik a Kreml múzeumait, és felkeresik a szovjet űrhajósok központját, Csillagvárost is.

Gyermekek egészségvédelme

Tudományos megbeszélés

Hazánk megújuló gyermekgyógyászatában megkezdődött a gyermekek szervezett és rendszeres szűrővizsgálatának kialakítása. Mint a Szombathelyen csütörtökön, tegnap megkezdődött háromnapos gyermekgyógyászati tudományos ülés első napján elmondták, ez azt a célt szolgálja, hogy az esetleges rejtett bajok napvilágra kerüljenek, s egy sor betegséget megelőzzenek.

A szombathelyi tanácskozáson elhangzó 55 előadás egy része azt taglalja, hogy a gyermek egészségének helyreállítása nemcsak testi betegségének megszüntetéséből áll. Legalább ennyire fontos azoknak a sérüléseknek a gyógyítása is, amelyek testi betegségnek kezelése — kórházba kerülése, a családtól való elszakadása, a különböző fájdalmak, kezeléseik, félelmek — során érzelmi világát érték.

Az ülésen három szombathelyi egészségügyi jubileumról is megemlékeztek: 50 éves a Markuszovszky kórház, 75 éves a Vas megyei gyermekvédelem és negyedszázados a Magyar Gyermekorvos Társaság északnyugat-dunántúli csoportja. (MTI)

Világtalanok világa

„Régen láttam” — mondja és nyújtja felém a kezét dr. Jákó László, a Fonalfeldolgozó Vállalat igazgatója, a Vakok és Gyengénlátók Szövetsége megyei szervezetének elnöke, amikor belépek szobájába. Látogatásom célja, hogy a 30 éves megyei szervezet munkájáról beszélges-sünk. „A vakaság számunkra már megszokott, mondhatnám természetes állapot. Tájékozódunk, élünk a világban, mint bárki más, csak sötétben. Csupán a látók tartják ezt valami különleges csapásnak, mi idővel már nem.” Ennyiben maradtunk, s hozzáláttam a jegyzeteléshez.

A vakok szövetségének története 60 évvel ezelőtti időre nyúlik vissza. Az első világháború után, a Tanácsköztársaság idején jött létre először altruista szövetségként az első ilyen szervezet. A folszabadulás után indult fejlődés eredményeként Budapest mellett két vidéki városban is megalakultak a megyei csoportok. Munkájukat a korábbi vállalkozó sorstársak alkalmasszerű tevékenységére építették: klubokat szerveztek, tűzifa-vásárlási akciókat indítottak. Szegeden, ahol a vakok intézetének léte is erőt adott, 1949-ben háromtagú intéző bizottság vette kezébe a vakok ügyét. A dél-magyarországi csoport Bács-Kiskun, Békés, Csongrád megye intézetén kívül élő, vak embereknek érdekképviseleti szerveként látott munkához (1954-ben különváltak a Békés, 1965-ben a Bács-Kiskun megyei).

Milyen feladatokat tűzött maga elé ez a csoport? Magáévát tette a vakok szövetségének célkitűzéseit: a vakok érdekképviseletét, a képzés, továbbképzés lehetőségének biztosítását, a kulturális és sporttevékenységhez kívánt segítséget nyújtani, hozzájárult a politikai képzéshez és nem utolsósorban szándékában volt, hogy egyéni gondokon is segítsen. Azóta is ezek az elvek irányítják tevékenységüket.

A helyi szervezet különös

figyelmet szentelt megalakulása óta a vakok munkába állításának. Az intézetben kívüli, kenyer nélkül maradt vakok érdekében kezdeményezte és anyagilag is támogatja a szövetség egy olyan vállalat létrehozását, amely vakoknak és más csökkenő munkaképességűeknek adna munkát. Így jött létre 1953-ban a Fonalfeldolgozó Vállalat, amelynek igazgatójává a vakok szövetsége helyi csoportjának akkori titkárát, dr. Jákó Lászlót nevezték ki (1960 óta Suti Lajos, a vállalat dolgozója látja el a titkári teendőket).

Vannak-e munkaerőgondjai az új, fonalfeldolgozó néven működő vállalatnak? Megválasztható-e a vakok foglalkoztatása?

A megyében csaknem 1300 vak ember él. Csakhogy legtöbbször idős, beteg, ágyhoz kötött világtalanok. A 770 szövetségi tagból mindössze 110 dolgozik, a vállalat köteleiben pedig csak 40 vak és gyöngén látó. A megyében 10–15 éve nem ismernek munkára váró világtalan férfit vagy nőt. Szerény megélhetésüket 1971 óta munka nélkül is biztosítja az állam: havi 1160 (illetve már 180 forinttal több) személyi járadékot kapnak a 95 százalékos vakok. Ez az összeg annak is jár, aki történetesen dolgozik valahol. A munkára vállalkozók egyéb kedvezményben is részesülnek: hatórás munkáért nyolcórás bért kapnak a fizikai dolgozók és hat nap pótszabadságot is kivehetnek.

*

A megyei szervezet és a kenyéradó vállalat munkája Szegeden igencsak összefonódik. Ha a szövetség kirándulást szervez, a munkahelyen is összekovácsolódott közösség lesz újabb élményekkel gazdagabb. Szívesen utaznak valamennyien. Tudja ezt a DEGÁZ igazgatója is, aki évek óta, önköltségi áron kölcsönadja a gyár autóbuzsát, így jutottak el Egerbe, Aggtelekre a szövetség tagjai, s csupán az étkezést kellett saját pénztárcájukból fizetniük. A vállalat két látó dolgozója, dr. Rosiár László, az anyagáru-forgalmi osztály vezetője és Fackelmann Jánosné, előadó ilyenkor az idegenvezető. Mindketten Braille- emlékérem tulajdonosai, Suti Lajos titkár az egészségügyi minisztérium kapott Kiváló Munkáért jelvénnel büszkélkedhet, Kecskeméti Sára, a vállalat személyzeti osztályának vezetője pedig egyéb kitüntetések mellett a tagok szeretetét is élvezte: szívvel-lélekkel szervezi a kulturális programokat. Különösen sok örömet okoz a nemlátóknak az agyat tornáztató sakkozás, amely

távolságot is legyőző kapcsolatteremtésre is alkalmas. A megyeiek legutóbbi közgyűlésén ott volt a jugoszláv testvér szervezet szabakcai csoportjának elnöke is, akit elmondták a szegediek, sakkban, könnyűatlétikában, természetjárásban szívesen összemérnék tudásukat határon túli sorstársaikkal.

*

Az ország teherbíró-erejéhez képest igen sok — természetesen soha nem elég — támogatást kapnak a vakok: a szövetség boglárlellel üdülőjében 14-en nyaraltak a megyéből. A SZOT lehetőséget ad arra, hogy elő- és utószekción a szövetség 150 tagja kapjon beutalót Szoboszlóra, Mátrafüredre, Leányfaluba. A makói csoport titkára három hetet töltött az NDK-ban, ingyen, a szövetség így fejezte ki iránta való megbecsülését.

Néhányan kérik a pesti hangoskönyvtárból megrendelhető magnószalagokat, ám a kínálat még elég gyér. A megyei szervezet Szegeden is szeretne ilyen hangoskönyvtárat létesíteni. Több hozzáférhető segédanyag is szükség lenne. Akció indult arra, hogy kedvezményesen magnót, frótáblát, pontozót kapjanak a nem látók. Általános, rendszeres gyakorlati kellene tenni mindezt. Sok egyéb, aprónak tűnő segítség is elkélne, például a vak édesanyjának nélkülözhetetlen tapogatható lázmérő. De hiánycikk az emberi szó is. A megyei szervezet tagjai rendszeresen látogatják négy fal közé kényszerült társakat, de mindenhol, különösen a tanyákra nem tudnak eljutni. A népfőntban és a Vöröskeresztben van minden reményük.

S a vakok aggódnak gyengén látó társaik sorsáért is. A látóknak is szeretnék fölnyitni a szemét: nemzetközi statisztikák bizonyítják, hogy a gyengénlátók száma ötszöröse a vakokénak, hogy csökken a született vakok száma, hogy bizonyos munkák tovább rontják a már rosszul látó szemeket, hogy az általános iskolások 20 százaléka gyengénlátó. Megfelelő előrelátással, a vakoknak járó kedvezmények kiterjesztésével sok embert meg lehet segíteni a teljes sötétségtől.

*

Az igazgatói szobában csöng a telefon. Gyerehang:

„Apa, nagyalakú, spirál füzetet kell vinnem holnap az iskolába. Anya nincs itthon, pénz sincs nálam.”

„Rendben, majd viszem, kockás kell? Szia.”

Mi is elkészönnünk egymástól, így: „A vízöntöltás-mástól.”

Chikán Ágnes

Gödör

Gödör a völgyben, mondhatná bárki, látva a szeged-tarjáni 3-as sz. bölcsőde udvarát. Hiszen a körgút ott húzódik a közelben. A másik oldalon pedig a bölcsőde épülete. Az udvar egy kissé eldugott. Eppen ezért csak kevesen látják — de a kicsinyek szülei és a gondozónők tudják —, hogy az udvar alig használható. A gyerekek csupán kettős felügyelettel játszhatnak rajta. Am ez az állapot még mindig kedvezőbb, mint amikor hónapokig állt a bokáig érő víz, mert a vízvezeték szivárgott. A DELEP karbantartói jó darabig nem javították ki a hibát. Aztán májusban végre megjelentek, és műanyagra cserélték ki az elhasznált vascsővet. Ehhez azonban az udvar egy részén fel-

bontották a betont. Utána elmentek, s csak júniusban tértek vissza egy kis időre. De akkor is méteres földhányásokat és egy kisebb gödört hagytak maguk után.

Megkérdeztük a karbantartók ügyeletes szakembert: miért nem temetik be végre a gödört, és állítják helyre a betont? Azt felelték: a vízvezeték cseréje után kell némi megfigyelési idő. Van úgy, hogy tíz perc, de lehet, hogy néhány hét is.

Ez esetben azonban több mint két hónapja „figyelik meg”, az új vízvezeték. Mégpedig úgy, hogy a bölcsőde dolgozói senkit sem láttak közülük. Lehet, hogy a DELEP karbantartói megrekedtek egy néhány centiméteres gödörben. J. E.